

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ ТА СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ
Кафедра східної та слов'янської філології

КУРСОВА РОБОТА
з арабської філології на тему:

ЛЕКСИЧНА ОМОНІМІЯ, ЇЇ ДЖЕРЕЛА ТА ВИКОРИСТАННЯ В
АРАБСЬКІЙ МОВІ

Студентки групи Пар 17-19
факультету сходознавства
денної форми навчання
Освітньої програми:
Арабська мова і література
та переклад, друга
східна мова, західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.060 Східні мови
та літератури (переклад включно),
перша – арабська
Хобот Валерії Олександрівни

Науковий керівник:
ст. викладач В.Г. Кононенко
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1.	5
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОМОНІМІЇ.....	5
1.1. Визначення терміну омонімія в лексикології та його місце в арабській мові.	5
1.2 Причини виникнення омонімів.....	10
1.3 Класифікація омонімів.....	11
<i>1.3.1 Різновиди омонімів за складом в арабській мові.</i>	<i>11</i>
<i>1.3.2 Різновиди омонімів з формально-граматичної точки зору.....</i>	<i>12</i>
1.4 Омоформія.....	14
ВИСНОВОК ДО 1 РОЗДІЛУ	15
РОЗДІЛ 2.	17
ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ КЛАСИФІКАЦІЇ ОМОНІМІВ	17
2.1 Різновиди омонімів за складом в арабській мові.....	17
2.2 Різновиди омонімів з формально-граматичної точки зору.....	19
ВИСНОВОК ДО 2 РОЗДІЛУ	26
ВИСНОВКИ.....	28
АНОТАЦІЯ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ.....	30
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	31

ВСТУП

Лексикологія вивчає широке коло питань мови, що пов'язані зі значенням, походженням та вживанням слів, а також досліджує зв'язок одного слова з іншими. В цій курсовій роботі розглянуто таке мовне явище як омонімія.

Актуальність обраної теми курсової роботи полягає у необхідності дослідження і вивчення омонімії в арабській мові як важливого розділу лексикології. Хоча тема омонімії і була досліджена в арабському мовознавстві, тому що омоніми є важливою ланкою для коректного (правильного) розуміння арабської мови, важливо вдосконалити, узагальнити та уніфікувати матеріали, набуті лінгвістами в цій сфері, а також важливо правильно розуміти та виявляти омоніми в контексті мови.

Аналізуючи слово з семантичної точки зору необхідно звернути увагу, що при створенні нових термінів арабською мовою широко використовується термінування вже існуючих слів. Використання цих слів для позначення нових предметів і явищ засноване на пошуках асоціації та подібності між тим, що вже є, і тим, що має отримати найменування.

Одне й те ж саме слово може мати кілька різних значень. Ці значення можуть створювати тотожність звукових комплексів семантично непов'язаних слів, тобто омоніми.

Вивченням лексичної омонімії займалися як іноземні, так і українські науковці. Значний внесок у дослідження омонімії в арабській мові зробив Алаві А.А. зі своїм дослідженням присвяченим класифікації омонімів. Алаві А.А. надав класифікацію на основі прикладів зі Священного Корану. Є також низка арабських вчених, які займалися вивченням омонімів. До прикладу: Емран Аль-Таувіль, що видав короткий опис книг, які присвячені омонімам; Ахмед Абу-Хумейд займався дослідженнями різних груп слів, таких як антоніми, синоніми та омоніми в арабській та англійській мовах. Але, не дивлячись на це, тема омонімії все ще не розкрита повністю. В даній курсовій роботі зроблено спробу розкрити такі теми як причини виникнення омонімів, місце омонімії в арабській лексикології, класифікація омонімів за двома категоріями.

Предметом курсової роботи є лексична омонімія, її джерела та використання омонімів в арабській мові.

Об'єктом дослідження курсової роботи є лінгвістичне явище омонімії в теоретичному та практичному аспектах.

Мета курсової роботи: проаналізувати поняття омонімії, дослідити різновиди омонімів та способи їх виокремлення.

Сформульована мета зумовлює виконання таких **завдань**:

- дослідити поняття термінів омонімія та омоніми в арабській мові;
- визначити різновиди омонімів;
- дослідити класифікацію омонімів в арабській мові;
- дослідити причини виникнення омонімів в лексикології арабської мови;
- дослідити слова-омоніми, наведені в Корані;
- вирізнення омонімів з-поміж інших багатозначних одиниць.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань були використані загальнонаукові теоретичні методи, а саме: метод аналізу, суцільної вибірки, зіставлення та опису.

Матеріалами дослідження курсової роботи є омонімічні одиниці. Також в курсовій роботі наведено приклади та тлумачення слів-омонімів з Священного Корану. Усього використано 71 омонімічну одиницю.

Наукова новизна. З'ясовано сучасний стан вивчення лексичної омонімії в арабській мові, її особливості та проблематика.

Теоретичне значення дослідження полягає в наведенні та узагальненні інформації щодо омонімів та їх класифікації, що може бути використано в ході подальшого вивчення цієї теми арабської лексикології.

Практичне значення роботи полягає в тому, що отримані в результаті курсової роботи висновки можуть бути використані студентами для поглиблення знань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ВИВЧЕННЯ ОМОНІМІЇ

1.1. Визначення терміну омонімія в лексикології та його місце в арабській мові.

Звертаючись до слова як до одиниці словникового складу мови, лексикологія робить об'єктом своєї уваги виключно лексичну семантику, основною одиницею якої є лексичне значення слова. Під лексичним значенням слова розуміється віднесеність слова до визначених явлень дійсності з урахуванням сигніфікативного аспекта слова, тобто тою інформацією щодо денотата, яка виражена в цьому слові. Отже, у лексичних значеннях поєднується, з однієї сторони, предметна віднесеність слова до незрозумілих значень (денотатів) і характеристика позначуваного словом об'єкта, куди входить внутрішня форма слова, його емоційна забарвленість та експресивність.

Те саме слово може мати кілька різних значень. Ці значення можуть бути пов'язаними між собою, утворювати семантичну єдність на загальній понятійній основі (полісемія) або можуть створювати тотожність звукових комплексів непов'язаних семантично слів (омонімія) (Белкин, 1975, с. 130).

Полісемія та омонімія розглядаються як співвідносні поняття у випадках, коли омонімія народжується з полісемії. Виділення розрізняючої ознаки тут частіше пов'язується з розривом семантичного зв'язку між крайніми значеннями слова в результаті випадання сполучного між ними значення, внаслідок чого єдина дериваційна структура слова розпадається на незалежні один від одного омоніми.

Аналізуючи слово з семантичної точки зору, особливо з метою розмежувати полісемію та омонімію, необхідно враховувати, що при створенні нових термінів (множина неологізмів потрапляє в мову саме як терміни) арабською мовою широко використовується термінування вже існуючих слів

загального словника. Використання цих слів для позначення нових предметів і явище засноване на пошуках асоціації та подібності між тим, що вже є, і тим, що має отримати найменування (Белкин, 1975, с. 137).

Існують різні визначення терміну омонімія, і це обумовлено розходженням думок лінгвістів у питанні розуміння мовної форми. Одним з влучних визначень терміну омонімії є запропоноване О.М. Тихоновим: «Омонімія (від грецьк. *homós* – однаковий і *ónyma* – ім'я) – категоріальне лексико-семантичне відношення, не пов'язаних за значенням слів, які збігаються за своїм написанням (звучанням) і різняться в тексті завдяки різним контекстуальним оточенням. Таке відношення виявляють одиниці лексико-семантичного класу омонімів» (Новиков, Зубкова, Иванов с. 215).

У плані розрізнення полісемії та омоніміїв варто звернути увагу на судження арабських філологів та мовознавців. Стародавні мовознавці, що відзначали існування слів, які мають два і більше різних значень, і використовуються носіями цієї мови називали їх терміном *al-mushtarak al-lafziyyu* (المشترك اللفظي) «звукова тотожність», що відповідає поняттю як полісемії так і омонімії (Белкин, 1975, с. 138).

Слова-омоніми характеризуються відмінностями у морфологічному, словотворчому та синтаксичному оформленні. Найбільш типовий спосіб щоб позбутися неоднозначності це жива мова – мовлення, де слово завжди виступає лише в одному зі своїх значень, причому актуалізація його може здійснюватися починаючи від словосполучення, закінчуючи великим, іноді позамовним, ситуативним контекстом. Лексична сполучуваність, що визначається індивідуальним значенням слова, є найважливішим мовним показником його значення, дає можливість щоразу виділити у слові потрібне значення. З лінгвістичного погляду “контекст може бути визначений як сукупність формально фіксованих умов, за яких однозначно виявляється зміст будь-якої мовної одиниці (лексичної, граматичної тощо)” (Колшанский, 1959, с. 47). Отже, у момент мовлення існує лише одне значення.

Поряд із важливою роллю контексту у виділенні окремих значень слова зазначалося також, що різним значенням одного слова у багатьох випадках

властиві свої морфологічні особливості: відмінність значень виявляється у відмінності лексико-граматичних форм слова.

Слова-омоніми часто утворюють різні форми множини.

Наприклад:

Проект (1), будова (2) – مشروع

Множина від *проект* – مشاريع

Множина від *будова, підприємництво* – مشروعات

Вчення (1), вказівка (2) – تعليم

Множина від *вчення* – تعاليم

Множина від *вказівка* – تعليمات

За Белкіним омоніми являють собою слова одного граматичного класу, тотожні за своїм звуковим складом і розрізняються між собою в першу чергу за семантикою. Омоніми це слова, які абсолютно не пов'язані між собою і не виходять одне з іншого. З формально-граматичної точки зору (розглядаючи слово як морфологічну одиницю) виділяються повні омоніми, що збігаються у всіх своїх граматичних формах, і неповні омоніми, що збігаються в частині своїх форм. В останньому випадку вони повинні бути також однорідними за своїми граматичними властивостями, тобто належати до однієї частини мови (Белкин, 1975, с. 141).

Незважаючи на те, що проблема омонімії давно хвилює дослідників, в лінгвістці досі немає єдиної точки зору щодо методів їх вивчення. Мовознавці розділилися в розумінні, визначенні та класифікації омонімів. Вивчаючи історію питання, можна помітити, що інтерес до омонімії в арабській мові був непостійним. Так, поетичні твори VI століття за Хіджрою відрізняються широким використанням омонімів, до VII століття інтерес до них різко знижується. Пізніше омоніми виявляються затребуваними, усвідомлюється важливість їхнього стилістичного і змістовного навантаження та значення. З часом з'являються різні школи, пишуться трактати, твори про омоніми, виділяються нові їх види. Відомий мовознавець Джалалуддін ас-Суюті говорив про 13 основних видів омонімів, кожен з яких мав вже свої підвиди, тому

загальна кількість видів омонімів становила близько 400 (Джалалуддін ас-Суюті, 2005, с. 1756).

Водночас серед мовознавців немає єдиної думки щодо доцільності вживання омонімів у сучасній літературній арабській мові. Імам Аль-Джурджані Абд ал-Кахір сказав, що використання омонімів у мові вводить в оману співрозмовника, тому що той, хто вживає омонім ніби надає своїй промові двозначний характер.

Явище омонімії широко представлене в тексті Священного Корану, за рахунок використання цих слів створюється неповторність, унікальність звучання аятів, особливий стилістичний ефект, що сприяє глибшому та осмисленішому сприйняттю цієї священної книги. Серед вчених, які досліджували та тлумачили омоніми, вжиті в Священному Корані та хадисах можемо згадати: Абу Аббас Бен Язід *Альмубараду* Аннагві, Абу Убеід Алькасім Бін Салем Анагві *Альхараві* Альбагдаді.

Також є низка вчених арабського походження, які згадували та досліджували омоніми у своїх працях. Омоніми завжди були цікаві арабським вченим та вони були помічені в мові ще до створення перших пізніх словників. Існує досить багато праць, присвячених омонімам. На жаль, багато з них є дуже старими, тому складно знайти першоджерела. Ми можемо спиратися лише на тексти редакторів та лінгвістів, які дійшли до наших часів.

Було багато вчених арабського походження, які згадували та досліджували омоніми у своїх працях та книжках. Це Імам Ібрагім Бін Абі Мухамед Яхйя *Аль-Язіді*, Ібн Шаджарі, Абу Умейтель Аларабі (Abou Oumeithel Alarabi), Абдуль Малік Бін Каріб Аль-Асмаї та ін. Також важливо сказати, що Ібн Шаджарі класифікував омоніми за алфавітом. Його праця вважається найбільшою та найгрунтовнішою, що присвячена дослідженню омонімів і вважається великою довідковою книгою (Dr. Emran A. Al-Taweel).

За іншими джерелами термін «омонімія» в арабській мові називається *الجناس* [al-jinas] утворений від дієслова *جانس* [janasa], який має такі значення, як 1) бути подібним, однаковим, однорідним; 2) бути співзвучним, гармоніювати; 3) використовувати вирази з двоїм змістом (Алаві, 2013, с.15).

Арабські мовознавці визначають омонімію як співзвуччя, зіставлення двох слів, які мають схожість у звучанні та графічному написанні, але мають різні значення. Алаві А.А у своїй роботі зазначив, що збіг графем слова може бути як повним, так і частковим (Алави, 2013, с.15).

Ібн Фаріс також визначив омонім як «окреме слово з різними значеннями». Він наводить приклад слова *عين*[ain], що має одразу декілька значень. Воно означає око, джерело води, грошовий капітал і вказівник терезів. Спираючись на те, що лінгвісти пояснили це явище як «терміни, які мають однакове написання, але мають два значення або більше», Ібн Дарастаухі сказав, що «це явище може статися з двома різними словами, в яких можуть бути пропущені літери або вони можуть бути скороченими, доки ці два слова не стануть ідентичними, але різними за значеннями». Саме це і може бути невідомим для мовця або слухача, що ускладнює розуміння слова без контексту (Dr. Emran A. Al-Taweel, 2021).

Також відзначене високе функціональне навантаження омонімів, тому що вживання співзвучних слів створює таку своєрідну перекличку звуків, роблячи слова виразнішими. Омоніми грають роль звукового курсиву виділяючи ці слова. Завдяки використанню омонімів текст наповнюється емоційним забарвленням, експресією, створюються гра слів, тому їх часто використовують у творах сатири та гумористичних текстах (Алави, 2013, с.15).

Отже, омонімія вивчалася арабськими мовознавцями ще здавна, оскільки омоніми присутні і в Священному Корані і в хадисах. Тож для розуміння та трактування Корану необхідно було знати та досліджувати омонімічні одиниці. Омоніми є такими словами, що належать до одного граматичного класу, абсолютно не пов'язані між собою за значенням та не виходять одне з одного, але при цьому вони схожі у звучанні та у графічному написанні. Найбільш типовий спосіб зрозуміти, що саме мається на увазі при вживанні того чи іншого омоніма – це мовлення та контекст, в якому вжитий омонім.

1.2 Причини виникнення омонімів

Виникнення омонімів пояснюється різними причинами. Воно пов'язане, головним чином, з такими явищами, як запозичення слів з інших мов і утворення нових слів за рахунок власних слів мови.

Омоніми можуть виникати через зміну вимови або зміну написання. Існує велика кількість різних причин, які викликають ці відмінності. Слід врахувати наступні моменти:

1) Існують відмінності або подібності у вимові деяких слів, які виникають через відмінності в діалектах мови, які у свою чергу і призводять до утворення омонімів.

2) Іноді розширення значення слова може призвести до утворення омонімії (Ahmed Mohammedali A.Ameer Abu-Humeid, 2010, с. 10).

Слід також зазначити, що у швидкому мовленні може виникнути плутанина через труднощі розрізнення функціональних слів, які мають однакову фонетичну форму, коли вони зустрічаються в ненаголошеному контексті (Ahmed Mohammedali A.Ameer Abu-Humeid, 2010, с. 10).

Основними причинами виникнення омонімів є наступні:

1. Економічний аспект. Через розвиток усіх сфер життя кількість значень у слів більше, ніж кількість самих слів. Іноді немає можливості створювати нові слова для кожного нового явища, що з'являється у процесі розвитку економіки. З цієї причини до наявних лексем додають нові значення. Наприклад слово **طائرة** «літак» існувало в арабській мові до створення літаків. Слово застосовувалося раніше тільки щоб позначити слово «птаха», але після створення літаків воно набуло нового значення. Відповідно в даному випадку, омонімія – це економічний метод, при якому можна обмежити кількість слів і збільшити кількість смислів одного слова.

2. Неоднозначність. Випадок, коли омонімія використовується навмисно з метою виникнення багатозначності слова. Це пов'язано з риторичними причинами та зі збудженням у спілкуванні.

3. Розвиток соціального та інтелектуального життя людей. Мова є системою, яка підвладна усім суспільним змінам, що відбувалися протягом історії.

4. Алгоритичне використання термінів. Алгоритичне використання певних термінів в арабській мові призвело до розвитку омонімів. Дослідники вважають, що це найважливіший фактор, який створив омоніми в арабській мові. Використання алєгорії серед ранніх арабів було поширеним завдяки поетичній культурі. Наприклад, слово رأس алєгорично використовується для значення رأس الجبل – *верхівка гори*, رأس الإنسان – *людська голова*, رأس النخلة – *верхівка пальми*.

5. Іноземні запозичення. Утворення омонімів у зв'язку із запозиченням слів з інших мов проявляється, перш за все, в тому, що багато запозичених слів збігаються за звучанням зі споконвічними словами запозичень (Dr. Emran A. Al-Taweel).

Велика кількість омонімічних слів є запозиченнями з різних іноземних мов. У деяких випадках різні омонімічні слова є запозиченнями з однієї і тієї ж мови (Dr. Emran A. Al-Taweel).

Підсумувавши цей пункт, варто звернути увагу на те, яким чином омоніми виникли в арабській мові. З найважливіших факторів можна зазначити наступні: неоднозначність слів, розвиток соціального та інтелектуального життя людей, алєгоричне використання термінів, іноземні запозичення та економічний аспект.

1.3 Класифікація омонімів.

1.3.1 Різновиди омонімів за складом в арабській мові.

З синхронічної точки зору за своїм складом арабські омоніми утворюють три групи: лексичні, словотворчі та граматичні омоніми.

В арабській мові відома значна кількість стародавніх слів-омонімів, історичну спільність яких важко підтвердити. Ці слова відносять до лексичних омонімів. Серед споконвічних омонімів налічується багато дієслів, які в частині своїх похідних дають різні, не омонімічні форми. Інша група лексичних омонімів це слова, які сформувалися або з'явилися в мові в процесі запозичення та

асиміляції іноземної лексики, коли запозичені слова за своїм звуковим складом повністю збігалися з споконвічними словами.

В арабській мові серед лексичних омонімів також представлені пари гібридних омонімів кожен з яких є запозиченням з різних мов. Різниця в лексичних омонімах лише в їх лексичному значенні (Ahmed Mohammedali A.Ameer Abu-Humeid, 2010).

Розглянемо другу групу омонімів – словотворчі омоніми. Цей вид омонімів є результатом співпадіння або збігу звучання однакових за класом похідних від різних слів. Словотворча омонімія у багатьох випадках є результатом контамінації омонімічних словотворчих моделей.

Граматична омонімія (третя група) є результатом збігу граматичних форм слів одного класу (Белкин, 1975, с. 143). Їм дано окремі записи в словнику. У цих випадках слова мають схожу канонічну форму, але різні парадигми та структурні моделі (Ahmed Mohammedali A.Ameer Abu-Humeid, 2010, с. 965).

Підсумувавши, можемо зазначити, що омоніми за своїм складом бувають лексичні, словотворчі та граматичні. Лексичні омоніми з'явилися переважно під час запозичень іноземної лексики в арабську мову. Словотворчі омоніми на відміну від лексичних є результатом співпадіння звучання однакових за класом похідних, а граматичні омоніми є результатом збігу граматичних форм слів одного класу, що мають різні парадигми та структурні моделі.

1.3.2 Різновиди омонімів з формально-граматичної точки зору

В залежності від повної чи часткової подібності омоніми діляться на два види. З формально-граматичної точки зору виділяють **повні омоніми**, що співпадають в усіх своїх граматичних формах і **неповні омонім**, які співпадають лише в частині своїх форм, вони також мають належати до однієї частини мови.

Повні омоніми характеризуються повною схожістю двох слів у кількості літер, місці їх артикуляції, послідовності розташування, а також огласовками (оголосами). Водночас різняться своїм лексичним значенням (Алави, 2013, с.15).

Арабські мовознавці розділяють **повні омоніми** на два види, в свою чергу кожен з них має також свої підвиди:

1. Повні прості омоніми (الجناس تام غير مكتب)

- А) Подібні, схожі (المماثل)
- Б) Повні, неподібні (المستوفي)

2. Повні складені омоніми (الجناس تام مكب)

- А) Скомпоновані (الموفو)
- Б) Подібні (المتشابه)
- В) Неподібні (المفروق)
- Г) Приукрашені (الملفق) (Алави, 2013, с.16).

Щодо **неповних омонімів**, то це омоніми, які різняться в своїй основі і в одному чи декількох положеннях, які характерні для повних омонімів, а саме: кількістю літер, місцем їх артикуляції, послідовністю їх розташування і оголосами, а також неспівпадінням лексичного значення.

1. В залежності від різниці в оголосах неповні омоніми існують:

- а) Спотворені омоніми (جناس تحريف او محرّف);
- б) Неправильні омоніми (جناس تصحيف او مصحّف);

2. В залежності від місця артикуляції приголосних омоніми діляться на:

- а) Омоніми, приголосні яких близькі за місцем утворення (الجناس المضارع);
- б) Омоніми, приголосні яких віддалені за місцем утворення (الجناس اللاحق);

3. В залежності від кількості літер.

Недостатні омоніми (الجناس الناقس) – це ті, які в своїй основі аналогічні, однак різняться кількістю літер. В одному з омонімів може бути додана одна чи більше літер в будь-якій частині слова: на початку, в середині чи в кінці.

4. В залежності від порядку літер в слові:

Зворотні омоніми (الجناس المعكوس) – це слова-омоніми, які відрізняються один від одного порядком літер в слові внаслідок їх заміни чи перестановки.

Цей вид омонімів ділиться на два підвиди:

- а) Зворотні омоніми, що стосуються порядку літер у слові:
- б) Зворотні омоніми, що стосуються порядку слів у вислові (Алави, 2013, с.16).

Підсумовуючи цей пункт можна сказати, що в залежності від повної чи часткової подібності омоніми діляться на повні та неповні. Повні, в свою чергу,

діляться на повні прості і повні складені. Неповні омоніми бувають декількох видів: спотворені і неправильні омоніми в залежності від різниці в оголосах слова, а також омоніми, приголосні яких можуть бути близькими чи віддаленими за місцем їх утворення, що, в свою чергу залежить від місця артикуляції приголосних слова.

1.4 Омоформія.

Явище омоформії слід відрізняти від омонімії. На відміну від омонімів, омоформи належать до різних частин мови, при цьому часто їхні основні (тобто словникові) форми співпадають. Отже, як і неповні омоніми, омоформи співпадають лише в частині своїх форм, проте є різними частинами мови (Белкин, 1975).

1) Дієслово 4-ї породи اقصى «видаляти» і форма вищого ступеня порівняння أقصى (віддалений; максимальний), утворена від прикметника قاصٍ, у словнику співпадають у своїх початкових формах.

2) Дієслово 4-ї породи أدنى «наближати» і вищий ступінь порівняння أدنى (найближчий, ближній, мінімальний) від прикметника دان «близький».

3) Дієслово 4-ї породи أسى «називати» і вищий ступінь порівняння أسى «найвищий», утворений від прикметника ساج, що у перекладі «високий, піднесений; верховний».

У контексті досить часто можна зустріти випадки співпадіння окремих форм різних слів, проте завдяки граматичному узгодженню цих форм з іншими словами в реченні або ж розумінню його лексичного контексту, ми можемо зрозуміти, яке саме значення мається на увазі. Наприклад, الدروس النظرية – «теоретичні заняття». У цьому словосполучення слово النظرية використано у якості прикметника і перекладається як «теоретичний», адже воно узгоджене з означуваним словом, тобто الدروس, у стані і відмінку. Крім того, ми розуміємо, що в даному випадку це слово має жіночий рід, тому що виступає означенням до іменника, який позначає множину для неживих.

Якщо ж ми розглянемо словосполучення نظرية جديدة – нова теорія – упевнімося, що тут слово نظرية вживається в якості іменника, адже тут воно

виступає означуваним для означення جديدة. Це ми розуміємо проаналізувавши порядок слів у словосполученні, адже означуване передує означенню.

ВИСНОВОК ДО 1 РОЗДІЛУ

Об'єктом лексикології є виключно лексична семантика, основною одиницею якої є лексичне значення слова. Під лексичним значенням слова розуміємо віднесеність слова до визначених явлень дійсності.

Одне і те саме слово може мати декілька різних значень. Такі значення слова можуть бути пов'язаними між собою, утворювати семантичну єдність на загальній понятійній основі, тобто полісемію, або можуть створювати тотожність звукових комплексів непов'язаних семантично слів, що є омонімією.

Проаналізувавши слово з семантичної точки зору, необхідно взяти до уваги, що при створенні нових термінів арабською мовою дуже широко використовується термінування вже існуючих слів загального словника арабської мови. Використання цих слів для позначення нових предметів і явищ засноване на пошуках асоціації та подібності між тим, що вже є, і тим, що має отримати найменування.

Одне з влучних визначень терміну омонімії запропонував О.М. Тихоновий: «Омонімія – категоріальне лексико-семантичне відношення, не пов'язаних за значенням слів, які збігаються за своїм написанням (звучанням) і різняться в тексті завдяки різним контекстуальним оточенням. Таке відношення виявляють одиниці лексико-семантичного класу омонімів».

Слова-омоніми характеризуються відмінностями у морфологічному, словотворчому та синтаксичному оформленні. Найбільш типовий спосіб щоб позбутися неоднозначності це жива мова, де слово завжди виступає лише в одному зі своїх значень. Лексична сполучуваність, що визначається індивідуальним значенням слова, є найважливішим мовним показником його значення, дає можливість щоразу виділити у слові потрібне значення. Тож можемо сказати, що у моменті мовлення існує лише одне значення слова.

Є декілька причин виникнення омонімів. Ці причини пов'язані з такими явищами, як запозичення слів з інших мов і утворення нових слів за рахунок власних слів мови. Омоніми можуть виникати через зміну вимови або зміну написання. Слід зазначити, що у швидкому мовленні може виникнути плутанина через труднощі розрізнення функціональних слів, які мають однакову фонетичну форму, коли вони зустрічаються в ненаголошеному контексті.

З синхронічної точки зору за своїм складом арабські омоніми утворюють три групи: лексичні, словотворчі та граматичні омоніми.

А в залежності від повної чи часткової подібності омоніми діляться на два види. З формально-граматичної точки зору виділяють повні омоніми, що співпадають в усіх своїх граматичних формах і неповні омоніми, які співпадають лише в частині своїх форм. Також вони мають належати до однієї частини мови.

Слід відрізнити і явище омоформії від омонімії. На відміну від омонімів, омоформи належать до різних частин мови, при цьому часто їхні основні (тобто словникові) форми співпадають.

РОЗДІЛ 2

ПРАКТИЧНИЙ АНАЛІЗ КЛАСИФІКАЦІЇ ОМОНІМІВ

2.1 Різновиди омонімів за складом в арабській мові

Як зазначалося вище, в теоретичній частині курсової роботи, то арабські омоніми з синхронічної точки зору за своїм складом утворюють три групи: лексичні, словотворчі та граматичні омоніми.

В арабській мові відома значна кількість стародавніх омонімів, історичну спільність яких важко підтвердити. Саме ці слова відносять до лексичних номонімів. Також, інша група омонімів, які вважаються лексичними за складом, це слова, які сформувалися або з'явилися в мові в процесі запозичення та асиміляції іноземної лексики. Це сталося коли запозичені слова за своїм звуковим складом повністю збігалися з споконвічними словами. Точніше можемо розглянути в прикладах наведених нижче.

Наприклад:

عماد – *опора*,

عماد – *хрещення*, запозичено з арамейської;

خيار – *вибір*,

خيار – *огірки*, запозичено з перської;

قرش – *акула*,

قرش – *піастр*, запозичено з німецької;

شوكة – *шип*,

شوكة – *могутність*, запозичено з перської (Белкин, 1975, с. 142).

В арабській мові серед лексичних омонімів також представлені пари гібридних омонімів кожен з яких є запозиченням з різних мов. Різниця в лексичних омонімах лише в їх лексичному значенні (Ahmed Mohammedali A.Ameer Abu-Humeid, 2010).

Розглянемо приклад:

خريطة – *карта*, запозичено з грецької,

خريطة – *мішок*, запозичено з перської (Белкин, 1975, с. 142).

Другий різновид омонімів за складом (друга група) – це словотворчі омоніми. Як ми вже зазначили раніше, такий вид омонімів є результатом співпадіння або збігу звучання однакових за класом похідних від різних слів.

Для дієслівного словотвору і віддієслівних похідних типовими є омоніми, що сходять до різних відтворюючих основ з однозначним коренем. Наприклад:

Молитися – صَلَّى,

від صلاة – *молитва*;

Зігрівати – صَلَّى,

від صلى – *гріти*.

Становитися багатим (заможнішим) – تَغْنَى,

від غني – *багатий, заможний*;

Співати – تَغْنَى,

від أغنية – *пісня*.

Ділитися між собою – تَقاسم,

від قسم – *ділити*;

Клястися один одному – تَقاسم,

від قسم – *клятва*.

Омонімія виникає внаслідок співпадіння різних за класом похідних, що утворені від однієї основи. Такі випадки обмежені тільки для подвоєних та пустих дієслів VIII породи:

مُخْتَل – *той, хто окупує*,

اِخْتَل – *той кого окунують*.

Також словотворча омонімія у багатьох випадках є результатом контамінації омонімічних словотворчих моделей.

Наприклад:

Політ – مطار (масдар – طار – *літати*),

Аеродром – مطار (віддієслівний іменник, обставина місця).

Грамматична омонімія (третя група) є результатом збігу граматичних форм слів одного класу (Белкин, 1975, с. 143). Їм дано окремі записи в словнику. У цих випадках слова мають схожу канонічну форму, але різні парадигми та структурні моделі (Ahmed Mohammedali A.Ameer Abu-Humeid, 2010, с. 965).

Наприклад:

حُضُور – масдар від дієслова حضر «бути присутнім»

حُضُور – присутні (множина ч. р. від حاضرٌ);

وُقُوف – ті, що стоять, мн. від واقفٌ «той, що стоїть»

وقوف – масдар дієслова وقف – стояти;

دخول – масдар від дієслова دخل «входити»

دخول – доходи (мн. ч.р. від دخلٌ) (Белкин, 1975, с. 143).

Підсумовуючи підрозділ, варто зазначити, що омоніми в арабській мові за своїм складом бувають лексичні, словотворчі та граматичні. Лексичні омоніми з'явилися переважно під час запозичень іноземної лексики в арабську мову, а також є деякі омоніми, що називаються стародавніми словами-омонімами, і такі омоніми також вважаються лексичними. Словотворчі омоніми на відміну від лексичних є результатом співпадіння звучання однакових за класом похідних, а граматичні омоніми є результатом збігу граматичних форм слів одного класу, що мають різні парадигми та структурні моделі.

2.2 Різновиди омонімів з формально-граматичної точки зору

З формально-граматичної точки зору, в залежності від повної чи часткової подібності омоніми діляться на два види. Виділяють **повні омоніми** (الجناس التام), що співпадають в усіх своїх граматичних формах і **неповні омоніми** (الجناس غير التام), які співпадають лише в частині своїх форм, вони також мають належати до однієї частини мови.

Повні омоніми характеризуються повною схожістю двох слів у кількості літер, місці їх артикуляції, послідовності розташування, а також огласовками (оголосами). Водночас різняться своїм лексичним значенням.

Наприклад:

«و يوم تقوم الساعة يقسم المجرمون ما لبثوا غير ساعة» (Коран)

«В той день, коли настане година (час), грішники стануть присягатися, що вони пробули на землі чи в могилах лише одну годину».

(Э.Р Кулиева. Коран,2002).

В наведеному прикладі омонімами є слова ساعة i الساعة . Перше слово має значення Судний день, а друге – часовий проміжок.

Як ми вже зазначали, арабські мовознавці розділяють **повні омоніми** на два види, кожен з яких має також свої підвиди:

1. Повні прості омоніми (الجناس تام غير مكتب)

А) Подібні, схожі (المماثل)

Б) Повні, неподібні(المستوفي)

2. Повні складені омоніми (الجناس تام مكب)

А) Скомпоновані (الموفو)

Б) Подібні (المتشابه)

В) Неподібні (المفروق)

Г) Приукрашені (الملفق)

Наведемо приклади деяких з них та розберемо детальніше:

1. А) **Повні подібні омоніми** المماثل الجناس تام – це омоніми, у яких є схожість в основі. Тобто в типі літер, їх кількості, послідовності та оголосах, а також вони відносяться до однієї частини мови (іменник, дієслово, прийменник).

Наведемо приклад з омонімами серед іменників:

«يكاد سنا برقه يذهب بالأبصار يقلب الله الليل و النهار إن في ذلك لعبرة لأول الأبصار»

«Блиск(сяяння) їх блискавок готовий забрати зір. Аллах чередує день і ніч.

Воістину, в цьому повчання для тих, хто володіє знанням».

В наведеному прикладі перший омонім الأبصار є множиною від слова بصر , що означає зір. Другий омонім перекладається як знання (Алави, 2013, с.16).

Також А.А. Алаві наводить приклади з омонімами - дієсловами, які взяті з висловлювань сподвижників Пророка:

«تَمَسُّكَ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ النَّارُ لَا تَمَسُّكَ»

«Притримуйся читання Корану, і вогонь не торкнеться тебе».

Перший омонім **تمسك** є дієсловом наказового способу, який несе в собі значення спонукання до читання, а друге – **تمسك** є дієсловом теперішнього часу, перекладається як «вражати».

Використання омонімів серед прийменників широко поширене в тексті Корану. Наприклад:

«ثم إنكم ايها الضالون المكذبون ، يأكلون من شجر من زقوم»

«Тоді ви, о ті хто заблукали, ті хто вважають посланників брехунами, скуштуєте від дерева заккум».

В цьому прикладі омонімом є прийменник **من**. Перший прийменник перекладається як «від», другий прийменник має значення «з» і означає вид дерева.

1. Б) **Повні, неподібні** (المستوفي الجنس تام) характеризуються подібністю двох слів, їх фонетичною і графічною схожістю, кількістю літер, їх порядком та оголосами, однак слова є різними частинами мови.

Наприклад:

«و سميته يحيى ليحيا و لم يكن الى رد أمر الله فيه سبيل»

«Ми назвали його Йахйя, щоб він жив, однак це не допомогло уникнути волі Аллаха».

Перше слово **يحيى** – це ім'я, а друге – **يحيا** – дієслово, яке має значення «жити».

2. **Повні складені омоніми** (الجناس تام مكب) – це омоніми, що складаються з одного простого самостійного слова і приєднаного до нього іншого складеного слова, утвореного зі слова і частини наступного слова або двох слів.

Розглянемо види повних складених омонімів.

2. А) **Скомпоновані** (الموفو) це омоніми, що складаються з одного простого самостійного слова і приєднаного до нього іншого складеного слова, утвореного зі слова і частини наступного слова.

Цей вид омонімів не виявлений у тексті Корану і рідко зустрічається в прозі та поезії через внесення неясності та складності у розуміння сенсу висловлювання.

Наприклад:

«Наскільки б ти не був хитрим, своєю хитрістю ти не зможеш набути щедрості та мудрості»

Омонім представлений самостійним словом المَكْرُ і приєднаною до нього частини наступного слова مَهْمَا, яке взяте зі слова مَهْمَا в першому рядку вірша і самостійним словом المَكْرُمَةَ в другому рядку.

2. Б) **Подібні омоніми** (المتشابهة) – це омоніми, які подібні в своїй основі (вони складаються з одного простого самостійного слова і приєданого до нього іншого складноутвореного слова), в графічному зображенні та акустичному сприйнятті.

إِذَا مَلِكٌ لَمْ يَكُنْ ذَا هِبَةٍ،

فَدَعَهُ فِدْوَلَتُهُ ذَاهِبَةً

«Якщо правитель не був щедрим, відсторонься від нього, бо його влада скоро впаде»

В цьому двовірші омоніми представлені скомпонованим виразом ذَا هِبَةٍ, який означає «той, що роздає підношення», і самостійним словом ذَاهِبَةٍ, яке має значення «недовговічний».

2. В) **Неподібні омоніми** (المفروق) – омоніми подібні в своїй основі (складаються з одного простого самостійного слова і приєданого до нього іншого складноутвореного слова) і акустичному сприйнятті, але такі омоніми різняться в написанні.

فَقُلْ لِنَفْسِكَ أَيُّ الضَّرْبِ يُوْجِعُهَا

ضَرْبُ النُّوْاقِيسِ أَمْ ضَرْبُ النُّوْأَى قَيْسِي

«Спитай себе, який удар тобі завдає тобі болі, удар (дзвін) дзвону чи удар (біль) розлуки, виміряй!»

В цьому прикладі омонімами є самостійне слово النُّوْاقِيسِ, яке є множиною від слова نَاقوس, що означає «дзвін», і скомпоноване вираження, яке складається з іменника النُّوْأَى - «розлука» і дієслова наказового способу قَيْسِي, утвореного від дієслова قَاسَ, «вимірювати». Таким чином, омоніми подібні в своїй основі і звучанні, але є неподібними в написанні та значенні.

2. Г) Приукрашені (الملفق) – це конструкція з двох слів-омонімів, які представляють собою скомпоновані вирази. Як приклад можна навести слова Аль-кади Абдульбаки ібн Абі Хасин:

فلم تضع الأغادي "قدر شاني"
ولا قالوا فلان "قد رشاني"

(Алі Аль-Жарам, Мустафа Амін, 2007, с.348).

«Багато хто визнає ступінь моєї величності, але говорять вони про це не тому що я їх підкупив» (Алави, 2013, с.16).

В цьому прикладі омоніми утворені шляхом з'єднання двох слів. З одної сторони, це омонім, який складається з شاني і قدر і має значення «ступінь величності», а з іншої сторони омонім, який складається з قد і رشاني – «вже підкупили».

Якщо ж ми звернемо увагу на неповні омоніми, то це омоніми, які різняться в своїй основі і в одному чи декількох положеннях, які характерні для повних омонімів, а саме: кількістю літер, місцем їх артикуляції, послідовністю їх розташування і оголосами, а також неспівпадінням лексичного значення.

1. В залежності від різниці в оголосах неподібні омоніми існують:

а) Спотворені омоніми (جناس تحريف او محرّف) ;

б) Неправильні омоніми (جناس تصحيف او مصحّف);

Спотворені омоніми (جناس تحريف او محرّف) - це ті, в яких спостерігається різниця в оголосах слів, при цьому слова мають відноситися до однієї частини мови.

Цей тип омонімів широко використовується в тексті Корану:

«و لقد أرسلنا فيهم مُنذرين، فانظر كيف كان عاقبة المنذرين» (Коран)

«Ми послали до них застережуючих наставників, подивись, яким був кінець усіх тих, кого застережували»

Неповними омонімами є дієприкметник активного стану مُنذرين , який має значення «пророки», і дієприкметник пасивного стану المنذرين , що має значення «ті, що були застережені».

Неправильні омоніми (جناس تصحيف او مصحف) – омоніми, які мають подібність в графічному написанні, але відрізняються в написанні оголосів і у вимові.

Як приклад можемо навести 104 аят сури 18:

«الذين ضل سعيهم في الحياة الدنيا ، و هم يحسبون أنهم يحسنون صنعا» (Коран)

«Про тих, чиї зусилля заблукали в мирському житті, хоча вони думали, що вони чинять добре?»

Омонімія представлена словами يحسبون і يحسنون , перше перекладається як «вважаати», «думати», а друге – «бути хорошим» (Алави, 2013, с.17).

2. В залежності від місця артикуляції приголосних омоніми діляться на:

а) Омоніми, приголосні яких близькі за місцем утворення (الجناس المضارع);

б) Омоніми, приголосні яких віддалені за місцем утворення (الجناس اللاحق);

Омоніми, приголосні яких близькі за місцем утворення - це омоніми, в склад яких входять приголосні, що належать до однієї групи за місцем утворення.

Наприклад:

«فلا أقسم بالخنس الجوار الكنس» (Коран)

«Ні, клянуся планетами, що відступають, рухаються та зникають» (Коран, 2002).

В цьому прикладі омонімами є слова الكنس і الخنس , що відрізняються лише приголосними خ і ك , які відносяться до задньоязикової групи приголосних.

Наведемо ще один приклад таких омонімів:

«و هم ينهون عنه ، و ينأون عنه و إن يهلكون إلا انفسهم و ما يشعون»

«Вони утримують інших від нього (прямого шляху), і самі стороняться його, однак вони гублять тільки самі себе, не відчуваючи цього»

В цьому аяті омонімами є слова ينأون і ينهون . Вони відрізняються приголосними ه і ء , які є гортанними звуками (Алави, 2013, с.16).

Омоніми, приголосні яких віддалені за місцем їх утворення (الجناس اللاحق) - це омоніми, в склад яких входять два різних приголосних, що належать до різних груп за місцем утворення. Наприклад:

«وويل لكل همزة لمزة» (Коран, 2002).

«Горе всілякому хулітелю і кривднику»

Мовні одиниці همزة і لمزة є омонімами, що різняться приголосними ل і ه, які належать до різних груп за місцем їх утворення – передньоязикової і гортанної відповідно (Алави, 2013, с.17).

Наведемо ще один приклад омонімів такого типу:

«وانه على ذلك لشهيد وانه لخبير لشديد» (Коран)

«І він сам є тому свідок. Воістину, він пристрасно любить блага»

В цьому прикладі омонімами є слова شهيد і شديد, що різняться приголосними ه (гортанний) і د (передньоязиковий) (Алави, 2013, с.17).

3. В залежності від кількості літер.

Недостатні омоніми (الجناس الناقس) – це ті, які в своїй основі аналогічні, однак різняться кількістю літер. В одному з омонімів може бути додана одна чи більше літер в будь-якій частині слова: на початку, в середині чи в кінці (Алави, 2013, с.17).

Наприклад:

«إن ربههم بهم يومئذ للخبير» (Коран)

«В той день Господь їх буде обізнаний про них»

Омонімія представлена словами ربههم і بهم. В першому омонімі додана літера ر, яка надає слову значення «Господь» (Алави, 2013, с.17).

4. В залежності від порядку літер в слові:

Зворотні омоніми (الجناس المعكوس) – це слова-омоніми, які відрізняються один від одного порядком літер в слові внаслідок їх заміни чи перестановки (Алави, 2013, с.17).

Цей вид омонімів ділиться на два підвиди:

а) Зворотні омоніми, що стосуються порядку літер у слові:

«وربك فكبر» (Коран)

« Господа свого возвеличуй»

Омонімами є слова كبر і ربك, тому що якщо змінити конструкцію слова كبر і прочитати його справа на ліво, то вийде ربك.

б) Зворотні омоніми, що стосуються порядку слів у вислові.

В цьому виді омонімії змінюється порядок слів. Як, наприклад, в словах Пророка Мухаммада:

«جار الدار، أحق بدار الجار»

що дослівно перекладається «сусід по будинку має більше прав на дім» (іншими словами, сусід має більше прав, ніж будь-хто інший) (Алави, 2013, с.17).

В залежності від повної чи часткової подібності омоніми діляться на повні та неповні. Повні, зі свого боку, діляться на повні прості і повні складені. Неповні омоніми бувають декількох видів: спотворені і неправильні омоніми в залежності від різниці в оголосах слова, а також омоніми, приголосні яких можуть бути близькими чи віддаленими за місцем їх утворення, що, в свою чергу залежить від місця артикуляції приголосних слова.

ВИСНОВОК ДО 2 РОЗДІЛУ

Спираючись на інформацію та приклади, які ми розглянули у другому розділі можемо дійти наступних висновків. По-перше омоніми в арабській мові можна класифікувати за складом. Класифікація такого типу дає нам зрозуміти, що омоніми бувають лексичні, словотворчі та граматичні. Щодо лексичних омонімів, то вони з'явилися переважно під час запозичень іноземної лексики в арабську мову, або лексичними також є деякі стародавні слова-омоніми. Словотворчі ж омоніми є результатом співпадіння звучання однакових за класом похідних. Важливо зазначити, що для дієслівного словотвору і віддієслівних похідних типовими є омоніми, що сходять до різних відтворюючих основ з однозначним коренем. У багатьох випадках словотворча омонімія – це результат контамінації омонімічних словотворчих моделей. Граматичні ж омоніми є результатом збігу граматичних форм слів одного класу, але ці слова мають різні парадигми та структурні моделі.

Також омоніми можна класифікувати з формально-граматичної точки зору, і в залежності від повної чи часткової подібності, омоніми діляться на два види: повні та неповні. Вирізняють повні омоніми, які співпадають в усіх своїх граматичних формах (кількість літер, місце їх артикуляції, послідовність

розташування, а також оголоси) але різняться лексичним значенням і неповні омоніми, які різняться в своїй основі і співпадають лише в частині своїх форм.

Зі свого боку повні омоніми діляться на повні прості і повні складені. За класифікацією, яку ми навели, повні прості існують подібні і неподібні, а повні складені – скомпоновані, подібні, неподібні і приукрашені.

Що ж стосується неповних омонімів, то вони, за наведеною класифікацією, бувають також декількох видів, це залежить від різниці в оголосах, від місця артикуляції приголосних, від кількості літер та від порядку літер в слові. В залежності від різниці в оголосах омоніми можуть бути спотворені чи неправильні. Варто зазначити, що спотворений тип омонімів широко використовується в тексті Корану. В залежності від місця артикуляції приголосних існують омоніми, приголосні яких близькі за місцем утворення і омоніми, приголосні яких віддалені за місцем утворення. Є омоніми, що різняться в залежності від кількості літер, одному з омонімів може бути додана одна чи більше літер в будь-якій частині слова. Також існують слова-омоніми, які відрізняються один від одного порядком літер в слові внаслідок їх заміни чи перестановки.

ВИСНОВКИ

Така лексична одиниця, як слово може мати декілька різних значень, створюючи при цьому омоніми. Омоніми – це слова або їхні окремі граматичні форми, а також морфеми чи синтаксичні конструкції, які мають абсолютно різні значення попри однакове звучання (графічне написання). Різниця полягає в семантиці таких слів.

Арабські мовознавці визначають омонімію як співзвуччя двох слів, що мають схожість у звучанні та написанні, але у таких слів різні значення.

Омонімічні одиниці мають відмінності в морфологічному, словотворчому та синтаксичному оформленні.

Контекст відіграє важливу роль в правильному розумінні значення слова. Лексична сполучуваність є найважливішим мовним показником для визначення індивідуального значення слова, і дає можливість виділити у слові потрібне значення.

В арабській мові омоніми утворюються, головним чином, з таких основних причин: запозичення слів з інших мов, неоднозначність слів, економічний аспект, розвиток інтелектуального і соціального життя людей, а також алегоричне використання термінів.

Омоніми в арабській мові з синхронічної точки зору за своїм складом утворюють три групи: лексичні, словотворчі та граматичні омоніми. Лексичні з'явилися під час процесу запозичення іноземної лексики в арабську мову. Словотворчі омоніми є результатом співпадіння звучання однакових за класом похідних. Щодо граматичних омонімів, то вони є результатом збігу граматичних форм слів одного класу, що мають різні парадигми та структурні моделі.

В залежності від повної чи часткової подібності омоніми діляться на два види. З формально-граматичної точки зору виділяють повні омоніми, що співпадають в усіх своїх граматичних формах і неповні омоніми, що співпадають лише в частині своїх форм. Повні омоніми діляться на повні прості і повні складені. Щодо неповних омонімів, то вони, за наведеною класифікацією,

бувають також декількох видів, це залежить від кількості літер та від порядку літер в слові, від різниці в оголосах, від місця артикуляції приголосних. Є такі омоніми, що різняться в залежності від кількості літер, в такому випадку одному з омонімів може бути додана одна чи більше літер в будь-якій частині слова. В залежності від різниці в оголосах омоніми можуть бути спотворені чи неправильні. В залежності від місця артикуляції приголосних існують омоніми, приголосні яких близькі за місцем утворення і омоніми, приголосні яких віддалені за місцем утворення. Також існують слова-омоніми, які відрізняються один від одного порядком літер в слові внаслідок їх заміни чи перестановки.

Омонімія в арабській мові є досить розповсюдженим явищем. Це явище широко представлене в тексті Священного Корану, за рахунок використання омонімів створюється особливий стилістичний ефект, неповторність та унікальність звучання аятів.

АНОТАЦІЯ АРАБСЬКОЮ МОВОЮ

تکمن أهمية العمل في الحاجة إلى دراسة مجانسة ، لأنه قسم مهم في علم المعجم. تنشأ الصعوبات عند تعلم المجانس في اللغة العربية. يمكن أن يكون للكلمة نفسها عدة معانٍ مختلفة. يمكن لهذه المعاني من كلمات مختلفة أن تخلق متجانسات.

موضوع العمل هو المجانس ومصادره واستخدام المجانس في اللغة العربية.

الأهداف الرئيسية للعمل:

- دراسة مصطلح متجانس باللغة العربية ؛
 - استكشاف المصطلح المجانسة والمتجانسة في اللغة العربية ؛
 - تحديد أنواع المجانسات ؛
 - دراسة سبب تكوين المجانسات في معجم اللغة العربية ؛
 - تمييز المجانسات من الوحدات متعددة المعاني الأخرى.
- تتميز الكلمات متجانسة اللفظ باختلافات في الشكل الصرفي وتشكيل الكلمات والتصميم النحوي. الطريقة الأكثر شيوعاً للتخلص من الغموض هي اللغة الحية ، حيث تظهر الكلمة دائماً في أحد معانيها فقط. هناك عدة أسباب للمجانس. ترتبط هذه الأسباب بظواهر مثل استعارة الكلمات من اللغات الأخرى وتشكيل كلمات جديدة من كلماتها الخاصة في اللغة.
- يمكن أن تحدث المجانسات بسبب تغيير في النطق أو تغيير في الهجاء. وتجدر الإشارة إلى أن الكلام السريع قد يكون محيراً نظراً لصعوبة التمييز بين الكلمات الوظيفية.
- وفقاً لتكوينها ، فإن المجانسات العربية تشكل ثلاث مجموعات: المترادفات المعجمية والتشكيلية والنحوية.

تکمن الأهمية العملية للعمل في أن البيانات التي تم الحصول عليها نتيجة لعمل الدورة التدريبية والاستنتاجات يمكن استخدامها من قبل الطلاب لتعميق معارفهم.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

Алави, А. А. (2013). *К вопросу о классификации омонимов в арабском языке (на материале Корана)*. Казань: ФГАОУ ВПО КФУ.

Белкин, В. М. (1975). *Арабская лексикология*. Москва: Издательство Московского университета.

Колшанский, Г. В. (1959). *О природе контекста*. ВЯ, № 4.

Новиков, Л.А., Зубкова, Л.Г., Иванов, В.В. и др.; (Ред.) Новикова Л.А. (2001). *Современный русский язык: Учебник: Фонетика. Лексикология. Словообразование. Морфология. Синтаксис* (3-е изд.). Спб: Изд-во «Лань».

Ahmed Mohammedali A.Ameer Abu-Humeid. *Homonymy in English and Arabic*. University of Babylon Journal. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/331684003_Homonymy_in_English_and_Arabic_A_Contrastive_Study

Dr. Emran A. Al-Taweel. *A synopsis of the books of homonyms in Arabic*. Retrieved from https://www.ajsp.net/research/A%20SYNOPSIS_OF_THE_BOOKS_OF_HOMONYMS_IN_ARABIC.pdf

Коран. (2000). Медина: Видавничий центр імені Короля Фахда, 2000.

Коран. (2002). *Перевод смыслов и комментарии* Э.Р Кулиева.

Джалаллуддін ас-Суюті. *Доскональність в коранічних науках*. Ч.5. (арабською мовою). Медина: Видавничий центр імені Короля Фахда, 2005.

Алі Аль-Жарам, Мустафа Амін. *Зрозуміла риторика* (арабською мовою). Каїр: Дар Куба, 2007.